

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Etapa națională
19 aprilie 2022
Clasa a VII-a

- Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

Citește fiecare dintre textele următoare pentru a putea răspunde la cerințele formulate:

A.

Seara, când nu era nimeni s-o vadă, Ana își făcuse obiceiul să umble prin grădină desculță. Prunele putrede îi mânjeau picioarele cu mustul lor cleios. Mâzga lor [...] nu reușea să i le răcorească... Mai erau și dovlecii, lăsați să putrezească în voie. Razele soarelui pătrundeau fără milă [...]. Ana se apropia cu grijă de ei, îi întorcea pe toate părțile și, încercând să-i ferească de căldura necruțătoare, îi acoperea cu frunze de brusturi ori de sfeclă, oblojindu-i [...] ... Uneori se simțea cuprinsă de un fel de nerăbdare, de parcă un anumit lucru de o mare însemnătate ar fi trebuit să i se întâmple și, din anumite motive necunoscute (nu numai o ploaie care să răcorească pământul sau un vânt să încerce să clatine floarea și iarba), acel lucru întârzia totuși nepermis de mult! Rămânea în mijlocul grădinii, gata în orice clipă să izbucnească în plâns, fără să aibă un motiv anume; privea cerul înalt pe care stelele limpezi începeau a se ivi, îndepărtate și reci. Uitându-se la frunzele nemișcate ale copacilor [...], o cuprindea o ameteală ușoară. Copacii alergau în cerc în jurul ei și, ca să nu cadă, se sprijinea de trunchiul vreunui prun bătrân, cu scoarța scorjită și aspră, ușor fărâmicioasă la atingerea palmelor ei transpirate. Furnici mari și roșii începeau să i se urce grăbite și pline de răutate de-a lungul brațelor și, în căutarea unui refugiu, i se ascundeau în adâncimea subsuorilor.

Închidea ochii, lanuri de grâu se perindau pe dinaintea privirilor ei. Se legănau ușor, ca o mare de nisip galben; norii pribegi alergau încoace și încolo, deasupra acestor valuri clătinate; umbra lor, trecătoare, întuneca strălucirea spicelor. Fâșiile lungi, mereu în schimbare, ale norilor, și unduirea – parcă ar fi fost apele mării într-un neliniștit și totuși blând foșnet continuu – a grâului copt!... În nopțile ei de nesomn nu-i rămânea decât să scormonească cu privirea întunericul de nepătruns din fața ferestrei. Buzele îi erau crăpate de fierbințeală. Și, într-o astfel de noapte, i se întâmplă să aibă un vis ciudat, care o umplu nu numai de neliniște, ci și de mirare. Visa, așadar, că se află în mijlocul unei grădini cu pomi roditori; cerul era spuzit cu stele, iar Nușca arăta cu degetul spre un izvor care se afla chiar la picioarele ei. „Veniți repede, repede, să vi-l arăt, îi spunea Nușca. Să știți că, oricât ar fi seceta de mare, tot mai rămâne pe fundul lui un stropuleț de apă.” Apa era limpede, se vedea mușchiul verde și înspicat de pe fund... A doua zi, când Nușca trecu pe lângă ea, domnișoara Ana o întrebă de izvorul cu pricina, fără să-i povestească visul. „Cum să nu-l știu, îi spuse fata. Cine nu știe de izvorul ăla.” [...] Ana nu se întristă în niciun fel, din contră, se simți cuprinsă de o neașteptată bucurie; ea vedea apa clar izvorând din izvor, vedea o stea mai îndepărtată și mai strălucitoare decât toate celelalte, pâlâind, veșnic vie, în oglinda lui întunecată; o stea a cărei strălucire venea deopotrivă din înaltul cerului și din adâncul izvorului...

Sorin Titel, *Clipa cea repede* (fragmente)

B.

După ce am mers ore întregi, în tăcere, se lăsă noaptea, iar stelele începură să lumineze. Le zăream ca-n vis, având puțină febră din pricina setei. Cuvintele micului prinț dănțuiau în mintea mea.

— Așadar, ți-e și ție sete? I-am întrebat.

Dar nu răspunse la întrebarea mea. Îmi spuse simplu:

— Apa poate fi bună și pentru inimă...

Nu i-am înțeles răspunsul, dar am tăcut... Știam bine că nu trebuia să-i pun întrebări. Era ostenit. Se așeză. M-am așezat lângă el. Și, după o pauză, zise iarăși:

— Stelele sunt frumoase datorită unei flori pe care nu o poți vedea...

Am răspuns „Desigur” și m-am uitat fără să vorbesc la cutele nisipului sub lumina lunii.

— Deșertul e frumos, adăugă el.

Și era adevărat. Întotdeauna mi-a plăcut deșertul. Te așezi pe o dună de nisip. Nu vezi nimic. Nu auzi nimic. Și cu toate astea ceva strălucește în tăcere...

— Ceea ce înfrumusețează deșertul, spuse micul prinț, e că ascunde o fântână undeva...

Am fost surprins să înțeleg deodată acea misterioasă strălucire a nisipului. Când eram doar un băiețel, locuiam într-o casă veche, iar legenda povestea că acolo era îngropată o comoară. Desigur, nimeni n-a reușit niciodată s-o descopere și poate că nici n-a căutat-o. Casa mea ascundea o taină în adâncul inimii ei...

— Da, i-am spus micului prinț, fie că e vorba de casă, de stele sau de deșert, ceea ce constituie frumusețea lor e ceva invizibil!

— Sunt bucuros, zise el, că ești de acord cu vulpea mea.

Cum micul prinț era gata să adoarmă, l-am luat în brațe și m-am așternut iar la drum. Eram emoționat. Mi se părea că duc o comoară fragilă. Mi se părea chiar că nu există nimic mai fragil pe Pământ. Priveam, în lumina lunii, fruntea aceea palidă, ochii aceia închiși, șuvițele care tremurau în vânt, și-mi spuneam: „Ceea ce văd eu nu e decât o coajă. Lucrul cel mai important e invizibil...”

Cum buzele lui întredeschise schițau un zâmbet, mi-am spus iarăși: „Ceea ce mă mișcă atât de mult la acest mic prinț adormit este fidelitatea sa față de o floare, este imaginea unui trandafir care strălucește în el ca flacăra unei lămpi, chiar și când doarme...” Și l-am simțit încă și mai fragil. Lămpile trebuie protejate: o pală de vânt poate stinge...

Și tot mergând așa, am descoperit fântâna în revărsatul zorilor.

Antoine de Saint-Exupéry, *Micul prinț* (fragmente)

C.

*** Textul următor păstrează grafia cu „î” și forma „sînt” a verbului „a fi”, specifice revistei *Dilema veche*.**

Apa e prezentă peste tot și e parte din noi. Sîntem alcătuiți în proporție de aproape două treimi din apă. Apa este un combustibil vital vieții. Iar viața însăși, așa cum o înțelegem noi azi, a apărut și a evoluat în apă.

Cînd, acum mai multe sute de milioane de ani, primele plante și, apoi, animale au început să cucerească uscatul, diferitele specii au colonizat continentele, plecînd de la oceane în sus pe fluvii și râuri, mergînd apoi spre zonele din ce în ce mai lipsite de apă. Unele specii s-au adaptat să trăiască în medii din ce în ce mai aride, dar principala specializare a fost aceea de a găsi, extrage și consuma în mod eficient apa trebuincioasă supraviețuirii.

Iar noi, oamenii, sîntem parte a aceluiași sistem viu. Civilizația umană s-a născut în lungul fluviilor, la gurile de vărsare în mare, în lagune și în delte. Și asta pentru că aici sînt unele dintre cele mai fertile medii de pe planetă, care le-au oferit primilor oameni hrană, materii prime și protecție. Probabil că mediul mereu în schimbare al apei, cu tot ce poartă aceasta, i-a și stimulat pe strămoșii noștri să înțeleagă mai bine natura și să găsească soluții de adaptare.

În tot cursul istoriei umane, apa a avut și are un rol vital – nu doar pentru supraviețuire, ci și pentru dezvoltare, comunicare, colaborare, expansiune și dominație. Rîurile și țărmurile au fost frontiere naturale. Marea a devenit ușa deschisă spre lume. Popoarele care au învățat să se folosească de apă – mai ales navigatorii – au ajuns să descopere și mai apoi să controleze rutele comerciale, adevărate artere ale civilizației umane pe glob. De la fenicieni și vechii greci, la venețieni și genovezi, de la spanioli și portughezi, la olandezi, francezi și englezi, apa a fost cea care i-a condus spre noi teritorii și resurse. Astfel au fost făcuți pașii esențiali spre cunoașterea planetei și spre fondarea satului global.

Planurile de a folosi apa și de a o controla pentru diferitele nevoi au apărut încă din Antichitate. Devierea fluviilor, tăierea de canale de irigații, construirea morilor de apă sînt dovezi ale acestor eforturi ale oamenilor de a se folosi de o resursă care părea inepuizabilă. [...]

Treptat, nevoia de apă a civilizației umane a ajuns atît de mare, încît am reușit, fără mare efort, să ajungem într-o situație de criză globală. Cursurile naturale ale apelor sînt modificate, continuitatea curgerii apei (cu tot ceea ce duce aceasta) dinspre munți înspre oceanul planetar este blocată. [...] Apa a ajuns să fie deja, probabil, cea mai prețioasă resursă naturală, pe cît de importantă, pe atît de grav afectată. [...] Planeta trece prin fluctuații violente, de la perioade lungi de secetă, în care resursele de apă se reduc considerabil, la furtuni extreme, cu ploi masive care generează inundații rar întîlnite pînă de curînd.

Este știința de azi suficient de bine pregătită pentru a răspunde acestor provocări? Cu siguranță, nu. Aproape toate disciplinele științifice au încercat să înțeleagă ciclul apei în natură, precum și toate procesele și fenomenele în care apa are un rol major. Dar această abordare tradițională, sectorială, nu reușește să ne ajute să înțelegem toate aceste fenomene. De aici și lipsa unor soluții eficiente de gestionare a resurselor de apă la nivelul întregilor bazine hidrografice, care să asigure o existență în armonie cu natura în lungul rîurilor și coastelor, din munți și pînă în largul mărilor. [...]

Soluția? Există, bineînțeles. Adaptarea este factorul-cheie care a permis vieții pe Pămînt să evolueze.

Iar omenirea a știut permanent să se adapteze tuturor modificărilor naturale. Trebuie acum să schimbăm modul în care încercăm să înțelegem ciclul apei. [...] Trebuie să analizăm toate procesele și interacțiunile, atât din natură, cât și dintre oameni și natură. Iar această nouă abordare trebuie să aducă împreună toate domeniile, pentru a putea face o analiză cu adevărat interdisciplinară.

Adrian Stănică, „Cît de mult înțelegem apa?”,
în *Dilema veche*, nr. 753/2018 (fragmente)

SUBIECTUL I

20 de puncte

Scrie pe foaia de concurs numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Litera „i” transcrie numai vocale, în fiecare cuvânt din seria:
 - a) „apropia”, „închidea”, „neliniște”.
 - b) „dovlecilor”, „visul”, „tăierea”.
 - c) „întristată”, „veniți”, „triunghiul”.
 - d) „scorojită”, „grădină”, „cleios”.

2 puncte
2. Conține doar cuvinte derivate seria:
 - a) „clătinătoare”, „bineînțeles”, „lungul”.
 - b) „însemnătate”, „roditori”, „amețeală”.
 - c) „neliniștit”, „domeniile”, „strălucirea”.
 - d) „stropuleț”, „dinaintea”, „îndepărtată”.

2 puncte
3. În secvența: „Cum buzele lui întredeschise schițau un zâmbet, mi-am spus iarăși: „Ceea ce mă mișcă atât de mult la acest mic prinț adormit este fidelitatea sa față de o floare, este imaginea unui trandafir care strălucește în el...”, există:
 - a) patru pronume.
 - b) șase pronume.
 - c) șapte pronume.
 - d) opt pronume.

2 puncte

Scrie pe foaia de concurs răspunsurile la cerințele de mai jos:

4. Alcătuieste câte un enunț cu omonimul cuvântului „medii” și cu paronimul cuvântului „adaptare” din al treilea alineat al textului C.

2 puncte
5. Construiește câte un enunț în care cuvintele subliniate în secvența: „După ce am mers ore întregi, în tăcere, se lăsă noaptea, iar stelele începură să lumineze.”, să fie folosite cu sens figurat.

2 puncte
6. Scrie un enunț imperativ despre folosirea apei, în care să incluzi un adjectiv pronominal nehotărât.

2 puncte
7. Transcrie predicatelor din propozițiile: „Apa este un combustibil vital vieții.” și „Este știința de azi suficient de bine pregătită pentru a răspunde acestor provocări?”.

2 puncte
8. Precizează funcția sintactică pentru cuvintele subliniate din secvența: „Și, într-o astfel de noapte, i se întâmplă să aibă un vis ciudat, care o umplu nu numai de neliniște, ci și de mirare.”.

2 puncte
9. Menționează cazul fiecărui cuvânt subliniat din structurile: „Întotdeauna mi-a plăcut desertul; ești de acord cu vulpea mea.”.

2 puncte
10. Rescrie corect următorul enunț: *Omul nu se sfii să întrebe despre ultimile intervenții în zonă, în urma ploilor căzute pe aceiași suprafață ca anul trecut.*

2 puncte

SUBIECTUL al II-lea

40 de puncte

Scrie pe foaia de concurs răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos:

1. Interpretează, în 50 – 70 de cuvinte, două figuri de stil diferite, identificate în secvența următoare din textul A: „Se legănau ușor, ca o mare de nisip galben; norii pribegi alergau înapoi și încolo, deasupra acestor valuri clătinătoare; umbra lor, trecătoare, întuneca strălucirea spicelor.”.

6 puncte
2. Ilustrează, cu câte o secvență reprezentativă, o trăsătură morală comună personajului Ana și micului prinț, identificată în cele două texte, numind mijlocul de caracterizare.

6 puncte
3. Prezintă, în 30 – 70 de cuvinte, o legătură de conținut între cele trei texte-suport.

6 puncte
4. Explică, în 30 – 50 de cuvinte, rolul apei în nașterea civilizației umane, așa cum se desprinde din textul C.

6 puncte
5. Comentează, în 50 – 70 de cuvinte, o semnificație a secvenței din textul B: „Mi se părea că duc o comoară fragilă. Mi se părea chiar că nu există nimic mai fragil pe Pământ. Priveam, în lumina lunii, fruntea aceea palidă, ochii aceia închiși, șuvițele care tremurau în vânt, și-mi spuneam: «Ceea ce văd eu nu e decât o coajă. Lucrul cel mai important e invizibil...»”.

8 puncte
6. Care este, în opinia ta, momentul prielnic visării și misterului? Justifică-ți răspunsul, în 70 – 100 de cuvinte, referindu-te la textele-suport A și B.

8 puncte

SUBIECTUL al III-lea

40 de puncte

Imaginează-ți că ești Ana din textul A și te întâlnești cu Nușca, prietena ta, căreia îi povestești un vis pe care l-ai avut cu o seară înainte.

Scrie un text narativ, de minimum 200 de cuvinte, în care să descrii emoția trăită, integrând și o secvență dialogată.

Vei primi **26 de puncte** pentru conținutul compunerii și **14 puncte** pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 200 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus. Compunerea nu va avea titlu sau motto.